

Regionálne disparity na Slovensku

Eva RAJČÁKOVÁ, Angelika ŠVECOVÁ

Abstract: *This paper, on the base of coefficient's rate of demographic profile, employment and labor market, productive efficiency, infrastructure equipment (facilities) and complex coefficient of social and economical standard contributes to the recognition of regional structure and specifics of regional disparities in Slovakia at present time.*

Keywords: *regional disparities, regional structure, Slovakia*

Úvod

Pre súčasné obdobie transformačnej fázy vývoja spoločnosti je príznačná pomerne značná intenzita diferenciačných tendencií, ktorá je rozdielna vzhľadom na územné jednotky ako aj sociálne skupiny. Spoločným znakom procesu však naďalej zostáva fenomén prehlbujúcej sa územnej polarizácie. Uvedený proces je odrazom zásadných zmien nielen vo výkonnosti a prosperite ekonomických subjektov, ale vo zvýšenej miere aj v uplatnení kvalitatívnych faktorov ako sú ľudské zdroje, sociálny kapitál a infraštruktúrna vybavenosť regiónov. Priestorovým prejavom týchto procesov sú regionálne disparity.

Cieľom príspevku je na základe hodnôt ukazovateľov demografického profilu, zamestnanosti a trhu práce, produkčnej výkonnosti, infraštruktúrnej vybavenosti, stanoviť typizáciu regiónov podľa komplexného ukazovateľa socioekonomickej úrovne a poukázať na regionálne disparity na Slovensku.

Regionálne disparity – vybrané prístupy chápania pojmu

Vo všeobecnosti k chápaniu regionálnych rozdielov možno pristupovať na základe viacerých prístupov. V prácach, zameraných na stanovenie a analýzu rôznych aspektov transformačného obdobia spoločnosti, sa regionálne disparity chápu ako „rozdiely v stupni sociálno-ekonomického rozvoja regiónov, ktoré sú dôsledkom jeho nerovnomernosti“ (Matlovič, R., Matlovičová, K., 2005).

V konkrétnych historických podmienkach môže prísť k nerovnomernému rozvoju regiónov, čo vyúsťuje do celého radu disparít (ekonomických, sociálnych, kultúrnych, infraštruktúrnych, životnej úrovne obyvateľstva a i.) a regionálnej polarizácie. Medziregionálna polarizácia sa spravidla prejavuje v rôznych ekonomických a sociálnych parametroch (hrubý domáci produkt na obyvateľa, miera nezamestnanosti, priemerná mesačná mzda, príjmy obyvateľstva, miera podnikateľskej aktivity, objem alokovaných zahraničných investícií a i.).

Za hlavné príčiny podmieňujúce regionálne disparity možno považovať primárny (prírodný) potenciál, sídelnú štruktúru, polohovú atraktivitu, demografickú štruktúru, dopravnú infraštruktúru, dostupnosť územia a ekonomickú špecializáciu regiónov (Tvrdón, J., Kmecová, Z., 2007), pričom úlohu zohráva aj vplyv historického vývoja a územno-správneho usporiadania.

V širších súvislostiach rozvoj územia môže byť ovplyvnený aj priľahlými regiónmi susedných krajín, nezanedbateľnú úlohu majú aj inštitucionálne faktory a spôsoby uplatňovania regionálnej politiky.

Priestorová diferenciácia javov spolu s prehlbujúcimi sa regionálnymi disparitami sú vyjadrením potenciálnych možností regiónov prispôbiť sa ekonomickej a sociálnej transformácii a možno ich považovať za dôsledok diferencovaného stavu faktorov, ktoré rôznou mierou podmieňujú rozvoj regiónu (Korec, P., 2005).

Metóda spracovania

Pri hodnotení ekonomickej a sociálnej úrovne okresov SR bola použitá tzv. komponentná analýza. Vstupné dáta boli použité na vyhodnotenie tzv. parciálnych ukazovateľov (profilov). Územným jednotkám (okresy SR) sa pre každú zo štyroch skupín parciálnych ukazovateľov pridelila bodová hodnota, ktorá udáva poradie okresu podľa príslušného ukazovateľa v rámci SR. Priemerom hodnôt a pridelením

váhy podľa stupňa „dôležitosti“ sa stanovil príslušný koeficient. Pri výpočte komplexného ukazovateľa socioekonomickej úrovne bol použitý vážený aritmetický priemer, stanovený na základe hodnôt parciálnych ukazovateľov pre každý okres osobitne. K použitým parciálnym ukazovateľom patria: ¹

- *Ukazovateľ demografického profilu* (prirodzený, migračný a celkový prírastok/úbytok obyvateľstva, index starnutia obyvateľstva, indexy vzdelanostnej úrovne obyvateľstva a index ekonomickej zaťažnosti obyvateľstva);
- *Ukazovateľ zamestnanosti a trhu práce* (počet pracovníkov v odvetviach národného hospodárstva, právnické a fyzické osoby - podnikatelia, živnostníci, miery nezamestnanosti a podnikateľskej aktivity, index progresivity ekonomickej štruktúry);
- *Ukazovateľ produkčnej výkonnosti* (objem tržieb v priemysle, stavebnej produkcie a priamych zahraničných investícií, priemerná mesačná mzda);
- *Ukazovateľ infraštruktúrnej vybavenosti* (podiel obcí napojených na vodovodnú a kanalizačnú sieť, nemocničné lôžka, vlastníctvo auta a internetovej prípojky, veľkosť obytnej plochy, koeficient redukovanej dĺžky ciest, počet prenocovaní).

Ukazovateľ komplexnej socioekonomickej úrovne, ktorý sme stanovili s využitím parciálnych ukazovateľov, má syntetický charakter. Je východiskom pre typizáciu okresov SR na: zaostávajúce (hodnota komplexného ukazovateľa 24,0 – 40,0 bodov), stagnujúce (40,1 – 52,0 bodov), čiastočne sa rozvíjajúce (52,1 – 70,0 bodov), rozvíjajúce sa (70,1 – 90 bodov) a dynamicky sa rozvíjajúce (90,1 – 99,9 bodov) okresy.

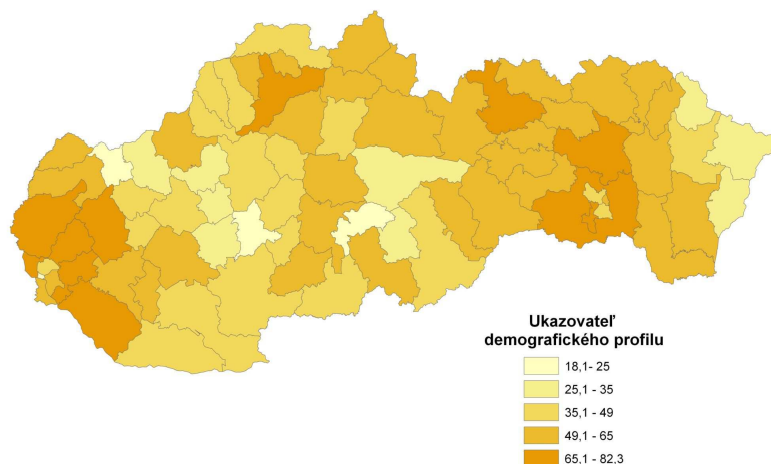
Analýza získaných výsledkov, typizácia okresov SR podľa komplexného ukazovateľa socioekonomickej úrovne a regionálne disparity

Ukazovateľ demografického profilu odráža zmeny demografických ukazovateľov (pokles prirodzenej mobility, rast intenzity migračných procesov v dôsledku dekoncentračných procesov, starnutie obyvateľstva a i.), ktoré nastali v posledných rokoch.

V okresoch s najvyšším komponentným skóre (Senec 82,3, Dunajský Streda 75,3, Malacky 69,2, Košice okolie 66,9 bodov) sa v dôsledku zintenzívnenia dekoncentračných procesov hodnota migračného prírastku podieľa na pomerne vysokej hodnote ukazovateľa. Dynamický rozvoj ekonomického prostredia, stimulovaný vstupom zahraničných investícií sa prejavuje nielen v produkčnej výkonnosti, ale má vplyv aj priaznivé hodnoty demografického ukazovateľa v okresoch Trnava (65,8 bodov) a Žilina (68,8 bodov). Uvedená skutočnosť, spolu s pôsobením ďalších faktorov (polohový potenciál, infraštruktúrna vybavenosť, koncentrácia školskej infraštruktúry nadregionálneho významu, historický vývoj a i.) ovplyvňujú primerane vyrovnaný charakter procesov pohybu ako aj štruktúry (kvality) obyvateľstva. Okresy Trnava a Žilina dosahujú nadpriemerné hodnoty ukazovateľa demografického profilu. V porovnaní so stavom z roku 2001 v priestorovej diferenciácii demografického ukazovateľa prišlo v dôsledku zmiernenia intenzity populačnej mobility k oslabeniu vedúcej pozície okresov Oravy a východného Slovenska. Marginálna pozícia okresov Juhoslovenskej kotliny (Poltár 31,2, Veľký Krtíš 39,5, Rimavská Sobota 47,7 bodov), severovýchodného Slovenska (Medzilaborce 31,9, Snina 34, Sobrance 33,5 bodov) zostala zachovaná (Obr. 1).

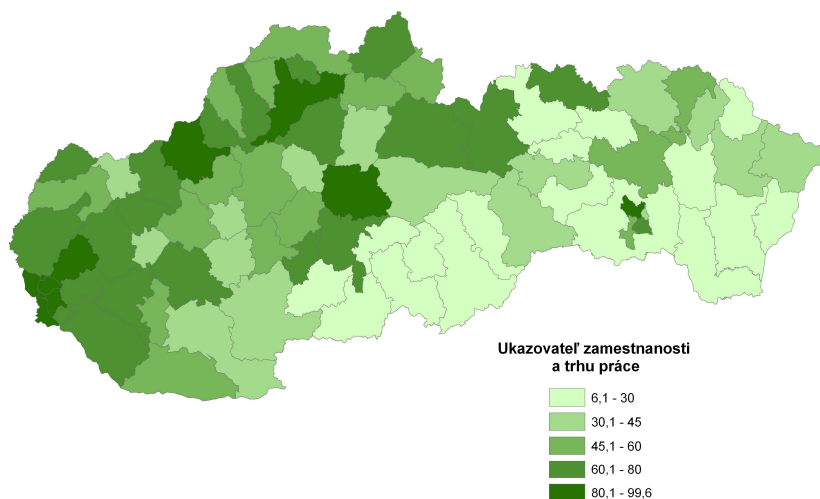
Podľa ukazovateľa zamestnanosti a trhu práce, ktorý koncentrovane vyjadruje charakter trhu práce, ako aj rozvoj podnikateľského prostredia a jeho schopnosť eliminovať nerovnováhu bilanciu v ponukovej a dopytovej stránke trhov práce, sa regionálne disparity prejavujú omnoho výraznejšie. Dominantné postavenie má nielen Bratislava (Bratislava I – 99,6, Bratislava II 96,6, Bratislava III 98,1 bodov) a okresy Bratislavského kraja (Pezinok 84,4, Senec 80 bodov), ale aj dobre dostupný, infraštruktúrne a hospodárskymi väzbami prepojený okres Trnava (73,2 bodov) a Považský región, s dominantným postavením okresov Žilina (85,9 bodov) a Trenčín (82,3 bodov). Nadpriemernú hodnotu ukazovateľa dosahujú aj Košice (najmä okres Košice II 73,6 bodov), okresy Banská Bystrica (86,7 bodov) a Nitra (76,4 bodov).

¹ Údaje v zátvorke sú vstupné údaje (ŠÚ SR 2006), ktoré boli použité na vyjadrenie príslušného ukazovateľa. Údajov o napojenosti na vodovodnú a kanalizačnú sieť sú zo Sčítania ľudu, domov a bytov 2001 (ŠÚ SR 2002).

Obr. 1. Socioekonomická úroveň regiónov Slovenska. Faktor demografického profilu

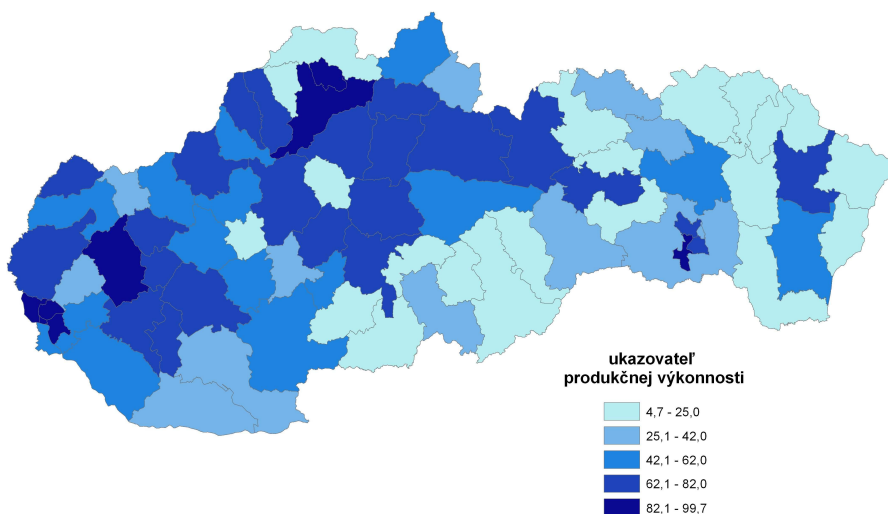
V priestorovej diferenciácii ukazovateľa zamestnanosti a trhu práce sa prejavuje pomyselná línia jz.-sv. smeru, pričom rozpätie bodového skóre je v porovnaní s ukazovateľom demografického profilu ešte výraznejšie (od 6,1 okres Košice okolie, do 99,6 bodov – okresy Bratislava I a II; Obr. 2).

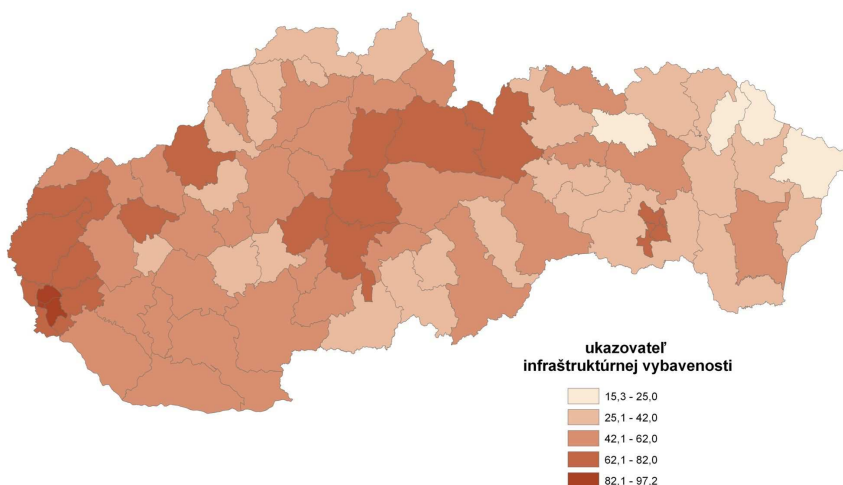
Obr. 2. Socioekonomická úroveň regiónov Slovenska. Faktor zamestnanosti a trhu práce

Priestorová diferenciácia ukazovateľov produkčnej výkonnosti a infraštruktúrnej vybavenosti je v úzkej korelačnej väzbe s výsledkami podľa vyššie uvedených ukazovateľov. Bodové rozpätie produkčnej výkonnosti narastá od 4,7 – 99,7 bodov (Obr. 3), s ťažiskom v okresoch Bratislava II, Bratislava III, Trnava, Žilina a Košice II. Ide o okresy, ktoré i po prechodne krátkej recesii na počiatku transfor-

mačného obdobia efektívne využívajú komparatívne výhody (polohový potenciál, dopravná dostupnosť, kvalifikovaná pracovná sila, infraštruktúra, prírodný potenciál a i.) na svoj ďalší rozvoj.

Obr. 3. Socioekonomická úroveň regiónov Slovenska. Faktor produkčnej výkonnosti

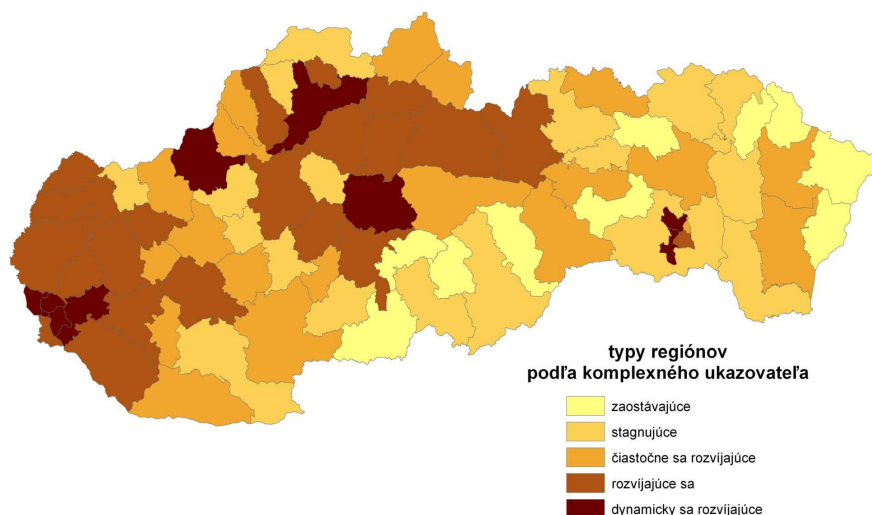
Obr. 4. Socioekonomická úroveň regiónov Slovenska. Faktor infraštruktúrnej vybavenosti

Priestorová diferenciácia ukazovateľa infraštruktúrnej vybavenosti poukazuje na priestorovo rozdielnu vybavenosť okresov Slovenska dopravnou, technickou a sociálnou infraštruktúrou. Ukazovateľ prostredníctvom použitého vstupného ukazovateľa počet prenocovaní, sprostredkované vypovedá aj o návštevnosti v rámci cestovného ruchu. Vo všeobecnosti hodnota komponentného skóre klesá od západu smerom na východ (s výnimkou okresov Košice I 81,5, Košice II 72,9 bodov). Najvyššie hodnoty dosahujú okresy Bratislavského kraja (Bratislava I. 97,2, Bratislava III 95,7), ďalej Zvolen 76,4, Banská Bystrica 79, Lip-

tovenský Mikuláš 65,7, bodov a i. (*tabuľka č.1*), t. j. okresy s dopravnou infraštruktúrou medzinárodného a celoštátneho významu, s vysokou vybavenosťou technickou a sociálnou infraštruktúrou. Ide o okresy s vysokým potenciálom ako aj návštevnosťou v rámci CR Slovenska. Najmenej priaznivá je situácia v južných okresoch Banskobystrického kraja (Veľký Krtíš 34, 7, Rimavská Sobota 46, Poltár 26,3, Revúca 37,2 bodov) a marginálnych okresov východného Slovenska (Medzilaborce 18,7, Stropkov 15,3, Sobrance 29,7 bodov a i.), kde potreba zodpovedajúceho infraštruktúrneho zabezpečenia najmä dopravnou a technickou infraštruktúrou je súčasťou koncepcií ďalšieho rozvoja.

V priestorovej diferenciácii okresov SR podľa komplexného ukazovateľa najvyššie komponentné skóre dosahujú okresy Bratislavského kraja (Bratislava II. 99,9, Bratislava III a Bratislava IV zhodne 99,8, Bratislava I 97,6 bodov, Senec 91,7 bodov), ďalej okresy Žilina (94,1 bodov, Trenčín (91 bodov), Banská Bystrica (90,7 bodov), Košice I (91,8 bodov) a Košice II (92,9 bodov), t.j. okresy dynamicky sa rozvíjajúce (*Tab. 1, Obr. 5*), t.j. okresy, ktorých jadrá tvoria významné póly rozvoja.

Na druhej strane je pomerne početná skupina okresov so silne podpriemernou hodnotou komplexného ukazovateľa. Ide o zaostávajúce resp. stagnujúce okresy v južnej časti Banskobystrického kraja (Veľký Krtíš 34,8, Revúca 36,5 bodov), v Prešovskom (Medzilaborce 25,5, Snina 32,7, Stará Ľubovňa 32,3 bodov) a Košickom (Gelnica 33,6, Sobrance 32,6 bodov; *Obr. 5*) kraji.

Obr. 5. Socioekonomická úroveň regiónov Slovenska v roku 2006

Záver

Hodnotenie parciálnych a komplexného ukazovateľa socioekonomickej úrovne umožňuje vysloviť nasledovné závery:

- V regionálnej štruktúre Slovenska sa zreteľne prejavujú regionálne disparity;
- Územie Slovenska je akoby rozčlenené pomyselnou líniou juhozápadného-severovýchodného smeru, ktorá „rozdeľuje“ územie SR na dva výrazné subregióny s diferencovaným rozvojovým potenciálom a predpokladmi pre rast konkurencieschopnosti, čo sa premieťa i do rozdielnej socioekonomickej úrovne (*Obr. 5*);
- V regionálnej štruktúre SR sa dynamicky rozvíjajú vybrané regióny a ich póly rozvoja. Ide o Bratislavský región (v širších súvislostiach Bratislavsko-Trnavský rozvojový región), región stredného Považia s dominantnými pólmi rozvoja Trenčín, Žilina, ale aj dynamicky sa rozvíjajúcimi okresmi Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Martin a Považská Bystrica; Banskobystrický región s okresmi Banská Bystrica, Zvolen, ďalej Košický región, ktorý má dlhodobu dominant-

né postavenie v pomerne rozsiahlom zázemí, tvorenom čiastočne sa rozvíjajúcimi až stagnujúcimi okresmi (Obr. 5);

- Trvalý proces formovania marginálnych regiónov so všetkými znakmi zaostávania v ekonomickej a sociálnej oblasti. Viaceré z nich tvoria bázu pre formovanie tzv. regiónov chudoby (južná časť Banskobystrického kraja - okresy Poltár, Veľký Krtíš, Detva, Revúca; okresy východného Slovenska - Medzilaborce, Sobrance, Snina, Gelnica, Stropkov);
- Transformácia regionálnej štruktúry SR na základe výsledkov štúdií z viacerých časových horizontov (Rajčáková, E., Švecová, A., 2002, Rajčáková, E., 2007 a i.) jednoznačne potvrdila zvýraznenie ekonomickej a sociálnej polarizácie na úrovni okresov SR;
- Získané výsledky jednoznačne korešpondujú výsledkami a prínosom štúdií, ktoré venujú pozornosť problematike regionálnych disparít v regionálnej štruktúre v podmienkach SR (Bezák, A., 2001, Korec, P., 2005, Gajdoš, P., 2007 a i.).

Literatúra

- BEZÁK, A., 2001: O regionálnych trhoch práce, nových krajoch a tokoch nezamestnanosti. Geografický časopis, 53, 4, 295–305.
- GAJDOŠ, P., 2007: Klasifikácia a typológia regiónov SR v sociálno-priestorovej a sídelno-regionálnej oblasti. Podkladová štúdia k úlohe výskumu a vývoja Regionálna diferenciácia, regionálny rozvoj v SR v kontexte integračných dosahov (2003 SP 51/028 06 00/028 06 02 – 2003), subtéma č. 3 Typológia regionálnej diferenciácie v slovenských podmienkach, dimenzia sídelno-priestorová. CD, ISBN 80-85544-385.
- HAMPL, M., 2007: Regionální diferenciace současného socioekonomického vývoje v České republice. Sociologický časopis, 43, 5, 889–910.
- IRA, V., 2007: Regionálna typológia vybavenosti infraštruktúrou. Podkladová štúdia k úlohe výskumu a vývoja Regionálna diferenciácia, regionálny rozvoj v SR v kontexte integračných dosahov (2003 SP 51/028 06 00/028 06 02 – 2003), subtéma č. 3 Typológia regionálnej diferenciácie v slovenských podmienkach, dimenzia infraštruktúrna. CD, ISBN 80-85544-385.
- KOREC, P., 2005: Regionálny rozvoj Slovenska v rokoch 1989 - 2004. Bratislava: Geografika, 228 s. ISBN 80-969338-0-9,
- MATLOVIČ, R., MATLOVIČOVÁ, K., 2005: Vývoj regionálnych disparít na Slovensku a problémy regionálneho rozvoja Prešovského kraja. Folia Geographica, 8, 66–88.
- RAJČÁKOVÁ, E., 2007: Súhrnná charakteristika ekonomickej a sociálnej úrovne regiónov SR v období rokov 1990 - 2001. In Falt'an, L., Štrbavá, L. (eds.): Regionálna diferenciácia, regionálny rozvoj v Slovenskej republike v kontexte integračných dosahov. Subtéma 2: Analýza kontextu a dopadov transformačných systémových zmien (po r. 1989) na regionálne disponibility. Bratislava: Sociologický ústav SAV, 220–266. ISBN 80-85544-385.
- RAJČÁKOVÁ, E., 2008: Regionálny rozvoj a regionálna politika s dôrazom na Slovensko. Životné prostredie, 42, 1, 5–10. ISSN 0044-4863.
- RAJČÁKOVÁ, E., ŠVECOVÁ, A., 2002: Postavenie okresov a krajov Slovenska z hľadiska hodnotenia vybraných sociálnych a ekonomických znakov. Geographia Slovaca, Luknišov zborník 3. 167–176, ISSN 1210-3519
- TVRDOŇ, J., 2007: Dimenzia hospodárska - typológia regiónov. In Falt'an, L., Štrbavá, L. (eds.): Regionálna diferenciácia, regionálny rozvoj v Slovenskej republike v kontexte integračných dosahov. Bratislava: Sociologický ústav SAV, 67–81.
- TVRDOŇ, J., KMECOVÁ, Z.: Implikácia – regionálne disparity vs. absorpčná schopnosť. http://www3.ekf.tuke.sk/work/Konferencia%20Herlany/zbornikCD/doc/Tvrdon_Kmecova.pdf.

Príspevok riešený v rámci grantu č.1/0454/09 Regionálne disparity v kontexte regionálneho rozvoja: analýza ich vytvárania a zmiernovania.

Tab. 1. Ekonomická a sociálna úroveň okresov SR v roku 2006

Okres	Ukazovateľ demografického profilu	Ukazovateľ zamestnanosti a trhu práce	Ukazovateľ produkčnej výkonnosti	Ukazovateľ infraštruktúrnej vybavenosti	Komplexný ukazovateľ ekon. a sociálnej úrovne	Okres	Ukazovateľ demografického profilu	Ukazovateľ zamestnanosti a trhu práce	Ukazovateľ produkčnej výkonnosti	Ukazovateľ infraštruktúrnej vybavenosti	Komplexný ukazovateľ ekon. a sociálnej úrovne
Bratislava I	18,1	99,6	93,7	97,2	97,6	Tvrdošín	55,7	54,0	38,6	58,9	65,6
Bratislava II	58,6	96,6	99,7	93,5	110,3	Žilina	68,8	85,9	82,6	60,1	94,1
Bratislava III	46,8	98,1	96,5	95,7	106,7	Banská Bystrica	53,2	86,7	67,7	79,0	90,7
Bratislava IV	72,2	93,5	94,6	80,2	107,7	Banská Štiavnica	38,8	62,9	43,0	49,7	61,5
Bratislava V	55,3	91,8	58,9	70,4	87,4	Brezno	33,8	44,3	46,8	52,8	56,2
Malacky	69,2	72,6	68,7	64,7	87,1	Detva	22,8	27,2	24,1	46,7	38,2
Pezinok	77,4	84,4	29,1	79,3	85,5	Krupina	58,6	21,9	23,4	58,9	51,5
Senec	82,3	80,0	49,4	77,2	91,4	Lučenec	50,2	27,4	38,6	40,8	49,7
Dunajská Streda	75,3	75,5	53,8	57,4	82,9	Poltár	31,2	9,5	8,9	26,3	24,0
Galanta	57,0	72,2	64,6	59,2	80,0	Revúca	53,8	7,6	23,1	37,2	38,5
Hlohovec	42,8	42,2	78,8	41,3	64,9	Rimavská Sobota	47,7	11,2	24,4	46,0	40,9
Piešťany	48,1	78,3	64,9	73,3	83,7	Veľký Krtíš	39,5	19,2	15,5	34,7	34,4
Senica	56,1	46,8	61,4	65,7	72,8	Zvolen	59,9	62,7	67,1	76,4	84,2
Skalica	61,0	63,9	67,1	54,6	78,0	Žarnovica	22,8	47,0	41,1	36,6	46,7
Trnava	65,8	73,2	84,2	53,3	87,5	Žiar nad Hronom	44,7	53,2	77,8	66,9	76,8
Bánovce nad Bebravou	30,6	50,2	48,4	29,1	50,1	Bardejov	50,8	38,4	22,5	39,2	47,8
Ilava	46,6	71,1	44,0	39,9	63,8	Humenné	46,6	41,1	64,6	29,7	57,6
Myjava	22,6	43,9	40,2	46,8	48,6	Kežmarok	66,0	15,6	20,9	30,5	42,1
Nové Mesto nad V.	31,0	63,3	62,0	44,1	63,4	Levoča	61,0	20,7	4,7	43,5	41,1
Partizánske	34,6	44,9	22,2	53,8	49,2	Medzilaborce	31,9	23,6	6,6	18,7	25,6
Považská Bystrica	47,0	76,6	74,7	32,0	72,9	Poprad	61,0	66,0	63,0	68,2	81,7
Prievidza	45,6	50,4	69,3	61,9	71,9	Prešov	71,9	46,2	52,2	43,4	67,6
Púchov	44,3	55,9	65,8	49,2	68,1	Sabinov	56,5	15,8	28,5	18,4	37,7
Trenčín	55,9	82,3	76,9	72,5	91,0	Snina	34,0	30,8	19,6	17,6	32,3
Komárno	46,0	52,3	33,9	53,2	58,7	Stará Ľubovňa	53,0	60,1	29,1	45,3	59,3
Levice	41,1	36,9	45,9	48,1	54,4	Stropkov	53,6	32,7	6,0	15,3	34,1
Nitra	59,7	76,4	75,9	59,3	85,9	Svidník	55,1	48,5	18,0	28,3	47,5
Nové Zámky	37,6	33,5	40,8	50,8	51,5	Vranov nad T.	60,5	19,6	24,7	25,6	41,3
Šaľa	51,1	46,2	73,1	45,1	68,2	Gelnica	54,4	7,8	16,5	27,5	33,6
Topoľčany	47,9	53,0	43,0	48,3	60,8	Košice I	46,4	80,8	81,3	81,5	91,8
Zlaté Moravce	30,2	41,4	61,1	41,9	55,2	Košice II	73,6	56,8	90,2	72,9	92,9
Bytča	52,5	48,5	22,2	32,4	49,3	Košice III	57,2	35,9	25,9	64,6	58,1
Čadca	47,9	47,9	21,2	39,6	49,5	Košice IV	36,1	69,4	74,1	79,7	82,1
Dolný Kubín	58,9	52,5	68,7	60,8	76,2	Košice – okolie	66,9	6,1	33,9	34,5	44,7
Kysucké Nové Mesto	54,0	64,6	84,8	33,7	75,0	Michalovce	59,5	17,7	60,4	47,0	58,4
Liptovský Mikuláš	57,8	64,6	63,9	65,7	79,7	Rožňava	51,5	31,4	39,9	46,7	53,6
Martin	51,9	69,4	68,4	56,5	77,9	Sobrance	33,5	22,8	14,2	29,7	31,7
Námestovo	58,2	64,6	44,3	26,6	61,3	Spišská N. Ves	56,8	38,0	62,3	40,2	62,4
Ružomberok	48,1	42,2	73,4	64,7	72,3	Trebišov	57,6	12,2	24,4	37,3	41,6
Turčianske Teplice	36,1	40,1	16,1	54,3	46,4	Zdroj: ŠÚ SR 2006, vlastné výpočty					

Regional Disparities in Slovakia

Eva RAJČÁKOVÁ, Angelika ŠVECOVÁ

Summary: *The aim of this paper is to evaluate the complex coefficient of economical and social standard as a basis for region's typology by degree of development and regional disparities identification. The component analysis was applied for data processing. Base data were used for representation partial coefficients: demographical profile (Map 1), coefficient of employment and labor market (Map 2), productive efficiency (Map 3), infrastructure facilities (Map 4) and synthetic coefficient so called coefficient of complex economical and social standards (Map 5). This coefficient was the base for regional typology, regional structure and regional disparities patterns in Slovakia at present time.*

The main features of regional structure at present time are:

- *Deepening of regional disparities as a result of qualitative and quantitative changes of economic and social transformation;*
- *Maintenance of imagined line of SW-NE direction, which divide territory of Slovakia into two subregions with various potential, attractiveness with different conditions for next development and competitive growth;*
- *In regional structure of Slovakia the dynamical development have particular regions and their developing poles (Bratislava region, in wider relations Bratislava-Trnava developing region, Central Považie region with dominant developing poles of Trenčín, Žilina, further Banská Bystrica region with districts Banská Bystrica and Zvolen and Košice region, which has long-term dominant position in relatively large background of partially developing and stagnated regions (Map 5);*
- *Lasting formation of marginal regions with all features of economical and social backwardness and creation of so called regions of poverty (districts of southern part of Banská Bystrica region and Eastern Slovakia (Map 5);*
- *Emphasizing of economical and social polarization between Slovakia districts.*

Adresa autorov:

RNDr. Eva Rajčáková, CSc.

Katedra regionálnej geografie, ochrany a plánovania krajiny, Prírodovedecká fakulta,

Univerzita Komenského

Mlynská dolina, 842 15 Bratislava

rajcakova@fns.uniba.sk

RNDr. Angelika Švecová

Katedra regionálnej geografie, ochrany a plánovania krajiny, Prírodovedecká fakulta,

Univerzita Komenského

Mlynská dolina, 842 15 Bratislava

svecova@fns.uniba.sk